

In het bos foerageren wordt een recupererende postduif *Columba livia* fataal

Rob G. Bijlsma

Postduiven zijn met hun gewicht van 300-450 gram de ideale prooi voor Haviken *Accipiter gentilis*. Bovendien zijn het er véél. Dat is voor Haviken niet onbelangrijk. In het door Haviken bejaagde spectrum van vogelprooien is immers sprake van leegloop. Dat is in extreme mate zichtbaar op het platteland, waar Rachel Carsons Dode Lente alsnog zijn intrede heeft gedaan, maar evenzeer in bossen. Het is sappelen voor Haviken, vooral op de zandgronden. Daarom is het niet zonder betekenis dat Nederland een land van duivenmelkers is, immers jaarlijks goed voor een toename van de biomassa met ruim een miljoen postduiven. Maar het aantal duivenmelkers slinkt zienderogen. Dat is jammer voor Haviken, want die afname betekent óók een vermindering van het aantal beschikbare postduiven.

Haviken vangen postduiven voor een deel tijdens de wedvlucht (Bijlsma 2005). De meeste vangpogingen mislukken echter (84% van 51 vangpogingen ging mis, slechts 0.07% van de passerende duiven werd gepakt; Bijlsma 2012). Maar Haviken zijn veelzijdige jagers die hun leefomgeving tot in de puntjes kennen en opportunistisch gebruik maken van elke jachtgelegenheid die zich voordoet. Daar heb ik in het verleden stugge staaltjes van meegemaakt. Dus toen ik op maandag 27 mei 2019, om 11.10 uur, een postduif in het bos van Berkenheuvel in West-Drenthe tegenkwam die onbekommerd op het bospad dennenzaad liep te smikkelen, had ik onmiddellijk als reactie: niet zo slim, duifje, om hier plompverloren te gaan bunkeren.

De duif was een prachtige grijze (melkers spreken van blauw) vogel met heldere dwarsbanden op zijn vleugels. Hij droeg een rode kleurring (aangelegd in 2017) en een zwarte chipring, maar het lukte me niet de vogel te vangen of de ring af te lezen. Zonder zich iets van mij aan te trekken scharrelde hij actief over het bospad (Foto 1). Op een filmpje van 32 seconden kon ik zien dat hij vijf maal succesvol een dennenzaadje at. Daartoe pikte hij 19x op de bosgrond, in combinatie met snelrukkende zijwaartse kopbewegingen waarmee hij takjes en naalden opzij wierp. In de tien minuten dat ik hem bekeek was de vogel constant aan het foerageren en rondlopen. Dat viel extra op doordat hij geregeld in een zon beschenen plekje stapte waardoor het grijs op zijn rug opblonk. Deze veerpartij raakte in de felle zon zodanig overstraald dat de duif als een lichtend baken in het bos uitstak. Hij deed geen enkele poging zijn omgeving in de gaten te houden, althans niet op een wijze die ik als zodanig zou interpreteren. Het kán zijn dat de vogel er subtielere manieren (dan kopje scheef houden, of pauzeren en rondkijken) op nahield om zich van gevaar te vergewissen, maar dat is me dan ontgaan. Mijn overheersende indruk was: deze vogel is zich van geen kwaad bewust, of is zodanig uitgeput van de wedvlucht dat op krachten komen een hogere prioriteit had. Tijdens veeleisende wedvluchten willen

postduiven nog wel eens een pauze inlassen om te drinken, bij grote vermoeidheid zelfs wel een langere onderbreking om op krachten te komen. In het laatste geval arriveren de duiven soms dagen te laat op het honk, maar in een betere conditie dan ze normaliter aankomen. Hun krop is dan gevuld en voelt zacht aan (graszaad in plaats van maïs- of gerstkorrels; mededeling Ultsje Jellema). In het voorafgaande weekend hadden de duiven inderdaad een pittige vlucht gemaakt, namelijk een eerste overnacht met losplaats Limoges op gemiddeld 565 km van de Friese honken. Het is waarschijnlijk dat het een duif van deze wedvlucht was.

Foto 1. Foeragerende postduif op een bospad in Landgoed Berkenheuvel, 27 mei 2019. Let op de in de zon opblinkende rugveren (Foto: Rob Bijlsma). *Racing pigeon foraging in the woodland of Berkenheuvel, 27 May 2019. Notice shining mantle, when exposed to the sun.*

Omdat ik die dag nog heel wat zangvogelnesten moest controleren liet ik de duif met rust. Op 30 mei passeerde ik de bewuste plek opnieuw. En wederom werd mijn oog al van grote afstand getrokken naar een lichtplek langs het pad. Het patroon herkende ik onmiddellijk als een geplukte prooi. En jawel, een grijze postduif, gezien de zware bandering op de vleugeldeukveren waarschijnlijk dezelfde duif als die ik op 27 mei zo actief had zien foerageren (Foto 3). Wat ik toen al dacht, namelijk deze duif is gedoemd in de maag van een Havik terecht te komen, was uitgekomen. In het danig verarmde leefgebied van Haviken is een postduif in het bos een prooi op een presenteerblaadje, zeker eentje die qua kleur en gedrag onmiddellijk opvalt. Doordat de duif op verschillende plekken was geplukt, lag Havik als predator het meest voor de hand. Haviken hebben er namelijk een handje van hun prooi te verslepen tijdens de pluk, waardoor je zelden een complete veerset op één plek aantreft.

Foto 2. Vermoedelijk dezelfde postduif, als plukrest van Havik, zelfde locatie op Berkenheuvel, 30 mei 2019 (Foto: Rob Bijlsma). *Presumably the same racing pigeon, plucked by Goshawk, same locality in Berkenheuvel, 30 May 2019.*

Daarmee is het verhaal nog niet af. Twee dagen na de vondst van de plukrest kwam ik weer langs de plek waar de duif zijn einde had gevonden. Er zat nu een vrouwtje vink op het pad, kieskeurig pikkend aan de borst- en rugveren van de duif. Na een keus te hebben gemaakt, vloog ze met een gekromd rugveertje weg naar haar nest in een grove den op bijna veertig meter afstand (voor mij betekende dat: nest in de knip). Vinken maken ingenieuze nestjes van mos, gras, stripjes berkenbast en spinnennesten; de kom voeren ze vaak met veertjes. De duif was definitief in het bos opgenomen, eerst als consument van dennenzaad, vervolgens door als voedsel voor een Havik te dienen, daarna als onderdeel van een zangvogelnest. Een holistisch einde. Moge dat de duivenhouder tot troost zijn.

Summary

Bijlsma R.G. 2019. Foraging in woodland ends fatally for racing pigeon *Columba livia* possibly recuperating from a homing flight. *De Takkeling* 27: 166-169.

On Monday 27 May 2019, a blue-check racing pigeon was encountered in Drenthe, busily foraging on a path in mixed woodland (mostly *Quercus robur* and *Pinus sylvestris*). The bird took seeds of *Pinus sylvestris*, of which five were swallowed in 32 seconds (the length of a short film); this took 19 pecks at the forest floor, throwing aside small twigs and needles before a successful peck was made. The bird was – at least to the eye of the observer – not in the least wary, instead walking around with

attention focused on the forest floor. When the bird entered patches lit by sunlight, its mantle feathers flared up as if a beacon was lighted. Three days later, a fresh, incomplete plucking of a grey racing pigeon was found at the exact same spot, a Goshawk *Accipiter gentilis* being the most likely predator (the pigeon was plucked at various places, typical of Goshawks). It is likely that the pigeon, which carried a red 2017-ring and a chipring, had been part of the first overnight homing flight of the season, released at Limoges (France, some 565 km away) during the previous weekend. Shortly afterwards, a female Chaffinch *Fringilla coelebs* was recorded selecting feathers from the pigeon's mantle for the lining of her nest.

Literatuur

Bijlsma R.G. 2005. Stootduik als succesvolle strategie bij jacht op Postduiven *Columba palumbus* door Haviken *Accipiter gentilis*. De Takkeling 13: 112-120.

Bijlsma R. 2012. Postduiven. In: Mijn Roofvogels, pp. 212-219. Atlas, Amsterdam & Antwerpen.

Bijlsma R.G. 2016. Postduiven *Columba livia* als prooi van Haviken *Accipiter gentilis*: veranderingen in de afgelopen eeuw. De Takkeling 24: 194-207.

Adres: Doldersummerweg 1, 7983 LD Wapse, rob.bijlsma@planet.nl

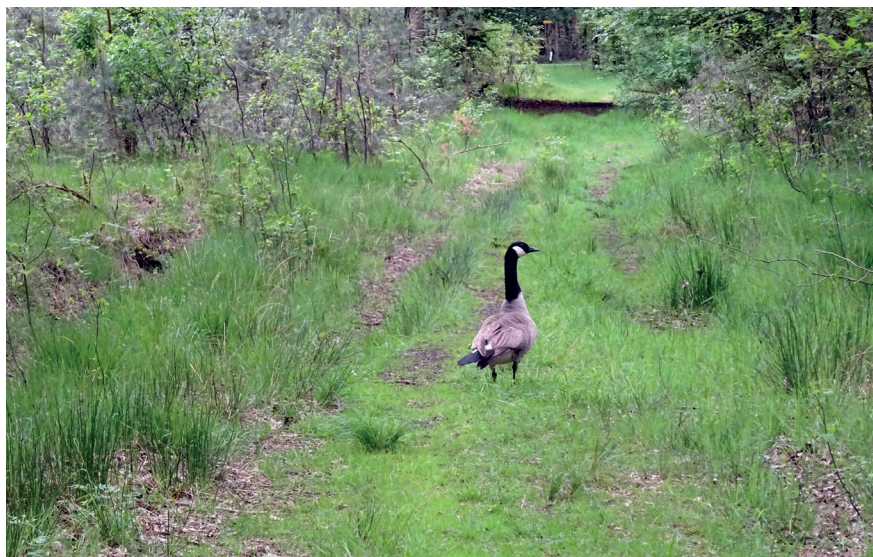

Foto 3. Canadese Gans op zelfde bospad in Berkenheuvel als waar de postduif foerageerde, 27 mei 2019 (Foto: Rob Bijlsma). Zou Natuurmonumenten deze twee soorten bedoelen als ze het hebben over vergroten van de biodiversiteit en topnatuur? *Canada Goose in woodland, Berkenheuvel, 27 May 2019.*